

JAARVERSLAG LAMPION 2017

April 2018

1. Inleiding

Het landelijk Informatie en adviespunt voor de gezondheidszorg voor ongedocumenteerde – vaak nog illegalen genoemd -en niet-toegelaten asielzoekers ging op 1 april 2004 van start. Het jaarverslag van 2017 geeft de gegevens weer van het dertiende volledige jaar van het bestaan van Lampion. In 2017 waren er verkiezingen voor de Tweede Kamer, gevolgd door de langste formatie ooit. Hierdoor vonden er in dit jaar geen wijzigingen plaats in beleid en de uitvoering daarvan ten aanzien van het beleid voor ongedocumenteerden. De overgang van de uitvoering van de regeling financiering zorg aan onverzekerbare vreemdelingen van het Zorginstituut Nederland naar het CAK in 2017 is naar wens verlopen.

2. De organisatie van Lampion

De stuurgroep van Lampion, bestaande uit vertegenwoordigers van landelijke organisaties (zie bijlage 1) kwam in 2017 viermaal bijeen, namelijk op 24 januari, 11 april, 14 juli en 26 oktober. De stuurgroep draagt door uitwisseling met elkaar bij aan oplossingen voor knelpunten.

In dit jaar verlieten mevrouw R. Neumann (KNMT) en mevrouw K. Hendriks (KNOV) de stuurgroep. Beide vacatures zijn nog niet ingevuld.

De vacature die ontstond als gevolg van de overgang van de uitvoering van de regeling financiering zorg aan onverzekerbare vreemdelingen van het Zorginstituut Nederland naar het CAK is medio 2017 ingevuld. De heer E. Rotteveel woont nu de vergaderingen bij als waarnemer van het CAK.

De stuurgroep overlegde in 2017 over de volgende onderwerpen:

- Het jaarverslag Lampion 2016.
- Het artikel 'medische zorg aan irreguliere migranten, een status quo'. Hierover werd met de schrijfster mevrouw mr. V.L. Derckx van gedachten gewisseld en commentaar geleverd. Dit artikel is in het Tijdschrift voor Gezondheidsrecht verschenen. Het is ook op de website van Lampion te vinden.
- Verschillende initiatieven die er zijn genomen om (enigermate) in de mondzorg voor illegalen te voorzien.
- Problemen in de toegang tot de GGZ.
- De organisatie van de uitvoering van de regeling financiering zorg aan onverzekerbare vreemdelingen binnen het CAK.
- Regeling financiering zorg: Met het Ministerie van VWS is van gedachten gewisseld over de beleidsdoorlichting van de regeling financiering zorg aan onverzekerbare vreemdelingen. Daarvoor had Lampion, en ook enkele aan Lampion deelnemende organisaties, al op het concept gereageerd.
- Voortgang van verschillende projecten, zoals het project verbetering zorgcontinuïteit ongedocumenteerde migranten van het Rode Kruis en het zorgrechtprogramma van Dokters van de Wereld.

Vaste agendapunten zijn de overzichten van het gebruik van de website en het landelijk informatie- en adviespunt, en het uitwisselen van informatie tussen de deelnemers aan Lampion.

Externe contacten vanuit Lampion

- De voorzitter bezocht op 16 februari het symposium 'geestelijke gezondheid vluchtelingen en maatschappelijke participatie' van GGZ Nederland in Den Haag.
- De voorzitter zou op 21 september een bijeenkomst bezoeken, georganiseerd door het College voor de Rechten van de Mens, Dokters van de Wereld en de Johannes Wier Stichting. Het was de bedoeling om met vertegenwoordigers van het zorgveld te overleggen over de zorg aan ongedocumenteerden. Daar zich vanuit het zorgveld geen enkele van de

- genodigden had aangemeld werd de bijeenkomst afgelast.
- De voorzitter bezocht op 7 december het symposium ter gelegenheid van het afscheid van de directeur van Pharos.
 - De secretaris besteedde aandacht aan de (toegang tot) zorg aan ongedocumenteerden tijdens verschillende trainingen die zij gaf aan huisartsenpraktijken, praktijkondersteuners, revalidatieartsen, psychiatrisch verpleegkundigen, kinder- en jeugdverpleegkundigen en – artsen, studenten HBO-V en medewerkers van een justitie-instelling.

3. Financiën

Kosten		€	Bedrag
Loonkosten secretaris		€	14.625,00
Loonkosten administratieve ondersteuning		€	1.830,00
Materiële kosten: website		€	1.052,70
Lidmaatschap Picum		€	50,00
Representatie		€	100,00
Totaal		€	17.657,70

Deze kosten betreffen de kosten die Pharos, als Lampion faciliterende instelling, maakt. De werkelijke kosten liggen hoger. De uren die de deelnemers van de aan Lampion deelnemende organisaties ten behoeve van de activiteiten voor Lampion besteden, nemen deze organisaties voor eigen rekening. De kosten, zoals reiskosten, worden niet aan Lampion doorberekend. Daarnaast beschikt Lampion één dag per week over een vrijwilliger.

4. De uitvoering

Voor de voorlichting over de zorg aan ongedocumenteerden beschikt Lampion over de website www.lampion.info. Vragenstellers kunnen hun vraag op het vragenformulier stellen en worden dan teruggemaid. Ook kunnen ze op het formulier aangeven dat ze teruggebeld willen worden.

4.1 De website

Tabel 1: Overzicht frequentie bezoek website-pagina's van hoog naar laag

Pagina	Aantal in 2017	Aantal in 2016	Aantal in 2015	Aantal in 2014
Te verlenen zorg aan ongedocumenteerden	5.193	3.628	4.304	3.062
Vreemdelingenwetgeving	4.426	5.607	6.721	5.542
Homepage + de daarop gepubliceerde nieuwsberichten	2.386	2.271	3.032	3.407
Opvang en onderdak	1.137	1.137	1.264	1.025
Financiering van de zorg aan illegalen	942	639	917	1.025
Wet- en regelgeving gezondheidszorg	800	851	938	652
Informatie- en adviespunt	520	404	321	604
Informatie over Lampion	451	504	703	762
Informatie over landen van herkomst	256	265	266	560
Overige pagina's	590	490	583	20
Totaal	16.701	15.796	19.049	16.659

4.2 Het Informatie- en adviespunt

Tabel 2: Overzicht van vragenstellers

Vragenstellers	Aantal	
<i>Zorgverleners/-instellingen</i>		
Huisarts	0	
Verloskundige	2	
Ziekenhuis	1	
Tandarts	0	
GGZ-instelling	1	
Instelling maatschappelijk werk	7	
Jeugdzorg	0	
Maatschappelijke opvangvoorziening	0	
Overige	2	
Subtotaal zorgverleners		13
<i>Overige vragenstellers</i>		
Familie/vrienden/kennissen		38
Cliënt zelf		13
School		1
Justitievoorziening		0
Overheidsinstantie		0
Rechtshulp		0
Organisatie tbv vluchtelingen/allochtonen/illegalen		4
Kerkelijke organisatie		1
Onderzoeker/student		12
Media		1
Overige		2
Totaal		72
Totaal-generaal		85

Tabel 3: Waarover had men informatie nodig

Onderwerp	2017	2016	2015	2014
Financiering zorg aan ongedocumenteerden	30	32	21	21
Algemene info over zorg aan ongedocumenteerden (voorheen Lampion)	5	14	7	18
Interpretatie medisch noodzakelijke zorg	0	1	0	0
(Niet) betalen rekening	3	5	3	6
Mogelijkheid verzekering	0	2	2	3
Toegang tot de 2e lijn	11	9	13	7
Toegang tot AWBZ-voorzieningen	1	1	3	3
Hulpverlenings-/behandelmogelijkheden	6	7	14	11
Onderdak/huisvesting	4	10	8	4
Juridische/verblijfsrechtelijke procedures	9	18	16	12
Behandelmogelijkheden land van herkomst	0	2	1	0
Nazorg	0	0	0	0
Medische hulpmiddelen	1	0	0	0
Overig	26	8	10	13
Totaal	96	109	98	98

Tabel 4: Doorverwijzingen in verband met nader advies vanuit het Informatie- en adviespunt

Instantie	Aantal
Steunorganisaties voor ongedocumenteerden	2
Partners in Lampion	10
iMMO	0
Juridisch loket/advocaat	2
Overig	4
Totaal	18

Tabel 5: Profiel van de illegale patiënt

Profiel	Aantal
Mannen	22
Vrouwen, waarvan 9 zwanger	37
Kinderen	8
Onbekend	18
Totaal	85

Beschouwing

Zowel het gebruik van de website als dat van het advies- en informatiepunt was dit jaar in grote lijnen hetzelfde als vorig jaar. Het gebruik van de website nam iets toe, waarbij opvalt dat vooral de pagina's over de te verlenen zorg druk bezocht zijn.

Zorgverleners wenden zich niet vaak zelf tot Lampion voor informatie. Lampion geeft echter wel de nodige informatie aan zorgverleners naar aanleiding van vragen van of voor ongedocumenteerde patiënten. Zo stuurde Lampion een mail met informatie naar de verloskundigenpraktijk waar een zwangere vrouw, na door Lampion geïnformeerd te zijn, naar toegang en te horen kreeg dat er helemaal geen regeling voor zorg aan ongedocumenteerden bestaat. De kosten voor echo en bloedonderzoek zou ze zelf moeten betalen. Na de informatieve mail van Lampion kwam de zaak in orde.

Na een melding van een ongedocumenteerde patiënt dat zij geen enkele huisarts kon vinden die bereid was haar te behandelen, mailde Lampion met de secretaris van de Regionale Huisartsenvereniging om de informatie door te geven. De patiënte had binnen een dag een huisarts, en in de eerstvolgende nieuwsbrief van de vereniging werd de door Lampion verstrekte informatie over zorg aan ongedocumenteerde patiënten opgenomen.

De kosten voor ongedocumenteerde patiënten die langdurige zorg (WLZ) nodig hebben kunnen op grond van art. 122a van de Zorgverzekeringswet worden vergoed. Om toegang tot die zorg te krijgen is echter een CIZ-indicatie nodig en dat is niet mogelijk. Het CAK heeft deze situatie, waarin de ene wet toegang verleent en de andere wet de deur op slot houdt, pragmatisch opgelost: de instelling kan zelf de indicatie stellen. Helaas bleek een grote instelling niet hiertoe bereid.

De toegang tot de GGZ blijft voor ongedocumenteerde patiënten problematisch. Soms wordt de toegang geblokkeerd, zoals in het geval van een vrouw die door de huisarts naar de crisisdienst was verwezen en daar een eerste gesprek had, maar vervolgens niet voor verdere behandeling in aanmerking komt omdat "de instelling alleen illegale patiënten wil behandelen die een verblijfsvergunning hebben". In reactie hierop ziet GGZ Nederland het niet als haar taak om deze instelling te informeren over de hier relevante wetgeving en beroepscode, en verwijst hiervoor door naar de patiëntenvereniging.

Ook kwam het dit jaar voor dat een ziekenhuis weigerde de regeling uit te voeren. Dit ziekenhuis weigerde de gemaakte kosten bij het CAK te declareren en bleef erop staan dat de patiënt de rekening zelf betaalt, hoewel deze daar niet toe in staat was. De reden van de weigering was dat het ziekenhuis ervan op de hoogte is dat er misbruik wordt gemaakt van de regeling en daarom een eigen beleid heeft vastgesteld: niet declareren bij het CAK, de ongedocumenteerde patiënt moet zelf betalen.

Na overgang van de uitvoering van de financieringsregeling van het ZiN naar het CAK wordt de regeling, net als bij de 5 euro-regeling voor medicijnen, strakker uitgevoerd. Ook de ongedocumenteerde patiënten moeten nu de eerste 20 behandelingen fysiotherapie zelf betalen. Dat kunnen ze vaak niet met als gevolg

dat steunorganisaties, zoals diakonieën, hier iets moeten bijspringen.

5. Slotopmerkingen

In het jaarverslag van 2015 meldden we dat een apotheker uit Oost-Nederland valsheid in geschrifte had gepleegd met declaraties voor de financieringsregeling zorg voor onverzekerbare vreemdelingen. Nadat het ZiN daarvan aangifte had gedaan werd de betrokken apotheker in mei 2015 aangehouden. Inmiddels heeft op 26 april 2017 de Rechtbank Rotterdam uitspraak gedaan en de apotheker veroordeeld tot anderhalf jaar cel, waarvan zes maanden voorwaardelijk. De apotheker is in hoger beroep gegaan.

Er kwamen dit jaar ook signalen binnen dat patiënten onterecht gebruik maken van de regeling. In elk geval één ziekenhuis stuurde een patiënt die zich als ongedocumenteerde meldde weg met de mededeling dat ze deze patiënten niet meer behandelen omdat er te veel gefraudeerd wordt.

Het gaat hier om een regeling met een zeer lage drempel. Terecht, omdat anders ongedocumenteerde patiënten niet meer durven te komen. Op het maken van misbruik van de regeling zowel door zorgverleners als door patiënten, moet iedereen die betrokken is bij de zorg aan ongedocumenteerden attent zijn, en als dat nodig is in elk geval de fraudeurs aanspreken. Als de houdbaarheid van de regeling onder te grote druk komt te staan, zijn er alleen nog verliezers.

Bijlage 1

Samenstelling Stuurgroep

Voorzitter Mevrouw W. Voogt

Samenwerkende organisaties

Defence for Children	Mevrouw M. Begemann
Dokters van de Wereld	Mevrouw M. Kroesen
GGD GHOR Nederland	De heer R. Smit
GGZ Nederland	Mevrouw M. Jonkers / Mevrouw D. Ngo
Johannes Wierstichting	Meelezend lid
KNCV Tuberculosefonds	Mevrouw A. Reusken
KNMT	Mevrouw R. Neumann / vacature
KNOV	Vacature
LHV	Mevrouw J. Gröne
Nederlands Rode Kruis	Mevrouw C. Pronk
Pharos	Mevrouw M. Mensinga, secretaris
Soa Aids Nederland	De heer R. Brands
VluchtelingenWerk Nederland	Mevrouw A. den Uyl
Waarnemer: CAK	De heer E. Rotteveel